

Forrest Gump

Detta är en film om en annorlunda hjälte. En hederlig och lojal människa som med sin mors visdom i bagaget och med sitt livs kärlek i tankarna lever sitt liv under 50-, 60-och 70-talet i USA. Samtidigt formar sig filmen till en lektion i amerikansk 1900-tals historia.

Rekommenderad från åk 9 / gymnasiet

En filmhandledning av

LISA VON HILGERS

Handling

I filmens centrum står Forrest Gump - en man som berättar sin egen livshistoria. Parallellt hänvisar flera scener i filmen till de politiska händelserna i USA som ägde rum på 50-, 60- och 70-talet.

Filmen börjar med att Forrest sitter på en bänk vid en buss-hållplats. Ur den lilla väskan som han har med sig plockar han fram en chokladask. En kvinna sätter sig bredvid honom och Forrest börjar berätta medan han äter en chokladbit att hans mamma alltid sa att livet är som en chokladask. Man vet aldrig vad man får. Det är här historien börjar.

Forrest bor tillsammans med sin mor i ett stort hus utanför en liten stad i Alabama, det är 1950-tal. Eftersom en läkare finner att Forrest har svårt att gå måste han använda stödskenor vilket gör att han mobbas i skolan. Som tröst säger mamman till honom att han aldrig ska låta någon påstå sig vara bättre än han. När Forrest ska börja skolan vägras han nästan tillträde på grund av hans för låga IQ. Men genom mammans envishet och för att hon tillbringar en natt med skolans rektor får Forrest slutligen gå på en vanlig skola istället för en särskola. På skolbussen lär Forrest känna Jenny, sitt livs kärlek som följer honom hela livet. När Forrest jagas av bråkande pojkar, börjar han genom Jennys uppmaning plötsligt att springa, något som han innan aldrig hade kunnat. Som ett mirakel åker hans stödskenor av och det visar sig att han kan springa snabbt som en blix.

Vi får veta att Jenny blir misshandlad och utsätts för övergrepp av sin far. På ett fält alldeles intill sitt hem ber hon tillsammans med Forrest till Gud att få bli en fågel som bara kan flyga bort från allt elände. Forrest Gump utvecklar sig till en mycket snabb löpare; han blir antagen i stadens främsta fotbollsklubb

och tar collegeexamen med beröm. I armén lär han känna den gode men lite långsamme Bubba som berättar för Forrest om sin dröm att bli fiskare på en räkbåt efter avslutad militärtjänstgöring. Tack vare sina goda meriter i armén blir Forrest sänd till Vietnam där han lär känna Löjtnant Dan som blir hans befälhavare. I ett svårt bombangrepp blir Forrest krigshjälte genom att rädda alla sina kamraters liv, men Bubba avlider av sina svåra skador. Löjtnant Dan överlever det svåra angreppet, men han kan inte förlåta Forrest som räddade hans liv. Han såg som sitt öde att dö hederligt och ärofyllt på krigsfältet men istället mister han båda sina ben och får leva som krympling.

Forrests succéhistoria fortsätter med att han blir världsmästare i pingis i Kina. Av President Johnson belönas han med Kongressens hedersmedalj för sin insats i Vietnamkriget. Under demonstrationerna mot Vietnamkriget i Washington råkar han träffa Jenny som han hela tiden saknat. Hon har anslutit sig ett hippiekollektiv som reser runt i landet. Löjtnant Dan har blivit en bitter, illusionslös och deprimerad alkoholist. Men tack vare Forrest lär han sig återfå livsgnist. Forrest och Dan köper en räkbåt och genom tillfälliga och lyckliga omständigheter blir fisket en så stor succé att de blir miljonärer. Medan Löjtnant Dan fortsätter den lönande affären, återvänder Forrest hem till sin sjuka mor. Efter mamma Gumps död flyttar Jenny in i Forrests hus. Det blir en kärleksfull och intensiv tid. Trots det lämnar Jenny en natt Forrest och ger sig av. Nästa dag börjar Forrest springa med de nya skorna som han fick av Jenny i present. Han bara fortsätter att springa - utan att stanna och korsar hela landet. En stor klunga människor ansluter sig honom - Forrest blir en slags löpande ledargestalt för dem.

Efter tre år återvänder han hem och får ett brev från Jenny som vill att han ska hälsa på henne. De träffas för första gången på tre år och Forrest får träffa sin son, vars existens Jenny inte hade avslöjat för honom. Anledningen till att Jenny vill träffa Forrest är att hon har smittats av ett virus och är sjuk. När Jenny åter flyttar in hos Forrest för att bli omhändertagen av honom bestämmer de sig för att gifta sig. På deras bröllop i trädgården tycks deras kärlek för första gången fullbordas på riktigt. När träden börjar tappa sina blad och hösten närmar sig försämras Jennys tillstånd. I deras sista gemensamma stund berättar Forrest om naturens skönhet som han fick uppleva i Vietnam, på räkbåten, i öknen och vid bergssjön. Efter Jennys död står Forrest vid hennes grav och talar med henne. Han reflekterar kring ödet och livets mening och resonemangen som han drar lyder: "Jag vet inte om vi alla har varsitt öde, eller om vi bara glider runt slumpmässigt i brisen. Men jag tror att det är både och. Båda kanske händer samtidigt." En fågelsvärm flyger upp till himmelen. Filmen slutar nästan som den har börjat: En liten pojke som står vid busshållplatsen och väntar på skolbussen - som när han själv var liten är det nu Forrests son "Lill Forrest" som följs av sin egen far.

Nutidshistoria och nationell identitet

Filmen *Forrest Gump* är inte bara en skildring av huvudpersonens liv, utan även en film över den moderna amerikanska historien. Detta tydliggörs genom att Forrest Gump klipps in i autentiska filmavsnitt med bland annat president John F Kennedy, president Nixon och John Lennon.

Genom glimtar ur Forrest Gumps liv speglas USA:s moderna historia. Berättelsen rör sig från optimismens femtiotal, via sextioalets Vietnamkrig och freds rörelse. Det kalla kriget gör sig påmint och filmen slutar i uppvaknandet efter finansklippens åttiotal.

- Fundera över hur vi gör oss en bild av ett land. Hur påverkas vi av medierna? Hur bildar vi en uppfattning om vårt eget land? Vad innebär det att ha en nationell identitet? Diskutera.

- Vilka prominenta amerikanska personer kan ni räkna upp som ni har sett i filmen? Tänk på både politiker, musiker och andra kända personer.

- Vilka viktiga politiska händelser har ni iakttagit i filmen? Vad förknippar ni med dem? Vilken bild av USA ger filmen?

- Fundera över vilken betydelse de politiska händelserna i USA har för oss idag? Hur påverkas vi av deras politik? Tänk på Irak-kriget, Afghanistan, terrordåd osv.

- Fundera över hur vi gör oss en bild av vår egen historia. Tror ni att den historiska synen ändras med åren? Om man tänker på Sveriges nutidshistoria, vilka milstolpar tycker ni är de mest avgörande från de sista 50 åren?

Self-Made man

I amerikaners syn på sig själva spelar individen en mycket viktig roll. Ett begrepp som man ofta hör när det handlar om amerikaner är: "Self-Made Man". Det betyder ungefär att varje människa anses vara härskare över sitt eget öde. Många av de människor som en gång kom till Amerika lockades dit av möjligheten att lyckas och på att bli rika. Men idag är det stora skillnader mellan fattiga och rika i USA. De allra flesta har gott ställt, men många miljoner tvingas leva på gatan och tigga för att kunna överleva.

- Vad kan meningen vara att berätta om Forrest Gump, en person vars förutsättningar i livet inte verkar lovande men som visar

att han lyckas med allt han gör? Med tanke på mottot "allt är möjligt", är detta en "typisk" amerikansk historia? Diskutera.

- Om alla enligt amerikanernas syn har samma chans från början, varför finns det då så många fattiga människor? Vad anser du om den amerikanska synen?
- Vilken roll tycker eleverna att det sociala arvet betyder?

Filmens hjälteroll

I många filmer är hjälten gestaltad efter ett visst mönster - i denna film är huvudpersonen Forrest Gump en lite annorlunda filmhjälte. I stället för att uppfylla konventionella hjälteegenskaper som att vara stor, stark, intelligent, rationell och modig - är hederlighet och lojalitet Forrests viktigaste dygder. Han betraktas inte som normal med sina låga 75 i IQ. Han har helt enkelt dåliga förutsättningar i livet. Ändå får vi i filmen se hur Forrest Gump i stort sätt lyckas med allt han ger sig i kast med. Han tar collegeexamen med högsta betyg trots att han nästan inte ens blev antagen i den vanliga grundskolan; han blir en mästarlöpare som både bli antagen i stadens främsta fotbollsklubb och som blir en långlöpare som springer genom hela landet och följs av dyrkande anhängare trots att han fick gå runt i stödskenor som liten. Som barn blev Forrest alltså inte bara förklarad som ointelligent utan också som funktionshindrad. I filmen får vi se att Forrest hela tiden motbevisar alla de som ser honom som förlorare. Han blir krigshjälte i Vietnam, pingismästare i Kina och miljonär på en räkbåt. Han tycks hela tiden vara vid rätt plats vid rätt tillfälle utan att ens vara medveten om det.

- Går det att mäta intelligens? Vad betyder intelligens för er? Vem avgör egentligen vem som är klok och vem som är dum? Reflektera kring mamma Gumps uttalande "Dum är den som handlar dumt".
- Varför tror ni att människor väljer att springa med Forrest?
- Fundera över filmens hjälteroll. Hur skiljer sig Forrest från konventionella filmhjältar? Tycker ni att man över huvudtaget kan kalla Forrest för en hjälte? Vad utgör en hjälteroll?

- Fundera över varför man har valt att använda en annorlunda hjälte genom att inte följa det konventionella mönstret. Om man tänker på vår tid och vårt samhälle, vem är en "hjälte" för er? Vilka egenskaper måste man ha för att vara en hjälte? Diskutera.

Mamma Gump

Mamma Gump är en stark och emanciperad kvinna som har lärt sig att göra det bästa av sitt liv. Hennes make lämnade henne när Forrest var liten. Hon älskar sin son och kämpar med näbbar och klor för att Forrest ska få samma förutsättningar som andra barn. Hon beskriver verkligheten på ett sätt som Forrest förstår och som han upprepar gång på gång. Hon är den person som under alla år visar Forrest vad som är det rätta att göra och förser honom med mycken livskunskap. Mamma Gumps viktigaste lärdom till Forrest är att han är precis lika bra som alla andra. Hon vill att hennes son aldrig skall känna sig borträknad eller förnedrad.

- Hur är relationen mellan Forrest och mamman?
- Vilken funktion intar mamma Gump i filmen? Tänk på de moraliska normerna hon står för. Vilka livsvisdomar lär hon sin son? Vilka uttalanden minns ni?
- Diskutera kring mamma Gumps positiva och negativa egenskaper. Är Forrests mamma en sådan som alla mammor borde vara eller bestämmer hon för mycket över hans liv? Var går gränsen när man uppfostrar ett barn? Hur mycket ska man lägga sig i och hur mycket självständighet ska man låta barnet ha?

Jenny

I berättelsen om Forrest Gump finns det några människor som är särskilt viktiga. Om man skulle kalla Forrest Gump för en omedveten och naiv människa så är Jenny mycket medveten. Hon har en bestämd dröm; att få sjunga ensam på en scen medan hela publiken lyssnar. Men ingenting blir riktigt som Jenny har tänkt sig. Hennes barndom är fylld av elände p g a en far som utsätter henne och hennes syster för övergrepp och misshandel. Även hennes ungdomsår präglas av en smärtsam tillvaro. Hon träffar män som slår och utnyttjar henne och på fester kommer hon i kontakt med droger och alkohol. Önskan att bara få slippa leva återkommer vid flera tillfällen där hon står på en balkong och

FILMHANDLEDNING

tittar ned i avgrunden. Ändå vågar hon inte ta det sista steget. Hennes väg genom en tuff uppväxt kontrasterar mot Forrests trygga tillvaro. Trots olikheterna dem emellan består deras vänskap och kärlek livet ut. Forrest ger sig aktivt in i Jennys liv och hjälper henne så fort han kan. Han bär henne av scenen på strippklubben, han skyddar henne mot hennes pojkvänner osv.

- Tycker du att Forrest engagerar sig för mycket i Jennys liv? Varför vill han inte släppa taget om henne? Hur skulle du ha känt dig om du var i Jennys läge?
- Tror du att det hade varit möjligt för Jenny att bli det hon drömde om när hon farit illa som liten? Fundera hur avgörande ens eget ursprung är när det gäller chanser i livet. Kan alla "lyckas"?
- Jenny kan inte tillbringa en längre period på samma plats. Hon reser hela tiden vidare och lämnar den oförstående Forrest ensam. Det verkar som att hon är på flykt från någonting. Fundera vad hennes resande betyder. Vart är hon på väg, flyr hon från sig själv?

Löjtnant Dan

Löjtnant Dan är en annan person vars liv vi följer i filmen. Dan är helt övertygad om att hans liv bara kan se ut på ett visst sätt. Därför blir han mycket upprörd när Forrest Gump räddar livet på honom i Vietnam. Istället för att vara tacksam är han arg på Forrest: han tror nämligen att hans öde var att dö på slagfältet och att bli krigshjälte. Men verkligheten ser annorlunda ut. Som krympling utan ben känner han sig värdelös och blir bitter och deprimerad. Alkoholproblem och perspektivlöshet följer hans inskränkta tillvaro. Men livet ändrar sig när han beslutar sig för att följa med Forrest Gump på hans räkbåt. För första gången efter kriget känner han sig behövd.

- Beskriv Löjtnant Dans tillvaro. Hur bär han sig åt efter krigshändelserna och hur ändras hans egen livssyn? När inser Dan att han även måste hjälpa sig själv för att ändra något?
- Vad lägger vi i begreppet mänsklig värdighet? Fundera över hur man kan förlora sin egen värdighet och hur man kan återfå den.

Meningen med ödet/drömmar

Många gånger pratar Forrest Gump om ödet. Han frågar t ex sin mamma vad meningen är att han ska bli i livet. "Det får du komma underfund med själv", svarar hon.

Jenny frågar Forrest vid ett tillfälle vad han har för dröm i livet, men han förstår inte riktigt vad hon menar. Han gör ju bara det han blir tillsagd, ändå får han göra sånt som andra bara drömmer om. Han är med andra ord en handlingsmänniska och inte en tänkare. Forrest tycks gå igenom livet utan att vänta sig att märkvärdiga saker ska hända honom, men det gör det lika fullt.

- Vad menar man egentligen när man talar om ödet?
- Är det ödet som styr eller är det tillfälligheterna som gör For-

rest Gump så framgångsrik?

- Kan vi bestämma över våra liv? Bli det som vi drömt om? Eller är det bara tillfälligheterna som styr? Diskutera.
- Hur förverkligar ni era drömmar? Väntar ni tills det händer något bra eller tar ni saken i egna händer?

Betydelsen av fjädern

Filmen börjar med en fjäder som flyger i luften. Kameran följer den svävande fjädern som slutligen fastnar på Forrest Gumps fot. För att ta vara på fjädern tar han upp den och lägger den i sin bok. Fjädern kan man tolka som det oförutsebara som sker med Forrest. Den bara dyker upp på himmelen och att den just fastnar på Forrests fot verkar helt tillfälligt. I slutet av filmen lyfter den åter och man kan fråga sig vart den är på väg denna gång. Till en annan person?

- Fundera över varför man har inlett och avslutat filmen med en flygande fjäder. Vad symboliserar fjädern?

I en scen i filmen gömmer sig Jenny och Forrest för Jennys alkoholiserade och ilska far som letar efter henne. Jenny vet att hon kommer att få stryk om han hittar henne. Hon har råkat ut för misshandel och övergrepp från sin far tidigare. För att slippa de hemska upplevelserna ber hon till Gud att få vara en fågel som bara kan flyga iväg.

- Vad visar oss Jennys dröm om att få vara en fågel? Vad associerar man till när man tänker på en flygande fågel?
- Tänk på en av de sista scenerna i filmen när Forrest står vid Jennys grav och pratar med henne och en fågelsvärm lyfter mot himmelen. Vad kände ni när ni såg scenen? Vad kan dessa flygande fåglar symbolisera med tanke på Jenny?

Produktionsuppgifter

USA 1994

Manus: Eric Roth

Regi: Robert Zemeckis

Foto: Don Burgess

Musik: Alan Silvestri

I rollerna

Forrest Gump - Tom Hanks

Jenny - Robbin Wright

Bubba - Mykelti Williamson

Löjtnant Dan - Gary Sinise

Mamma Gump - Sally Field

Forrest som liten - Hanna Hall

Tekniska uppgifter

Längd: 141 minuter

Format: Cinemascope

Ljud: Dolby Stereo SR/DTS

Censur: Från 11 år

Svensk premiär: 9 september 1994

Distribution

Svenska Filminstitutet Box 27 126, 102 52 Stockholm Tel 08-665 11 00, fax 08-661 18 20 www.sfi.se